МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 6

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 6

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2022

УДК 81+82:811.11+811.13
S 90

Рецензент:

Мізін К.І. д-р філол. наук, професор, професор кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі, завідувач кафедри

S 90 **Studia Philologica** : зб. студент. наук. праць / редколегія: О.В. Деменчук, О.В. Константінова, О.І. Павлова [та ін.]. Рівне: РДГУ, 2022. Вип. 6. 74 с.

Studia Philologica : The Collection of Students' Scientific Works / O.V. Demenchuk, O.V. Konstantinova, O.I. Pavlova et al. (eds.). Rivne: RSUH, 2022. Issue 6. 74 p.

У збірнику студентських наукових праць «Studia Philologica» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем сучасної філології: германського та романського мовознавства, зіставного мовознавства, лінгвістики тексту, термінознавства, перекладознавства, літературознавства.

The Collection of Students' Scientific Works «Studia Philologica» focuses on the topical issues of contemporary philology: Germanic and Romance Linguistics, Contrastive Linguistics, Text Linguistics, Terminology, Translation and Literature Studies.

УДК 81+82:811.11+811.13

Редакційна колегія:
Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.
Відповідальний редактор – **Константінова О.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:
Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент; **Третьякова К.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент, **Станіславчук Н.І.**, викладач.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Рівненського державного гуманітарного університету
(*протокол № 5 від 26 травня 2022 р.*)

©Автори публікацій, 2022
©Рівненський державний гуманітарний університет, 2022

ЗМІСТ

ГЕРМАНСЬКЕ ТА РОМАНСЬКЕ МОВОЗНАВСТВО

Григола О.А.	НОМІНАЦІЇ БОЛЮ ТА ДИСКОМФОРТНИХ ВІДЧУТТІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: ТЕМАТИЧНА ПІДГРУПА «ФІЗИЧНИЙ БІЛЬ»	5
Кондратюк Н.В.	ЕТИМОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СКЛАДНИХ СЛІВ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	9
Матвійчук Л.М.	ЗАСОБИ АНГЛОМОВНОЇ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ *КОРОНАВІРУС* В ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ	15
Стахнюк А.О.	ПОСЕСИВНІ КОНСТРУКЦІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	21

ЗІСТАВНЕ МОВОЗНАВСТВО

Дзекан О.В.	СЕМАНТИЧНА ПАРАДИГМА ЛЕКСЕМИ *PAIN* І ЗАСОБИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ КОНЦЕПТУ *БІЛЬ* У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	25
Пишняк М.М.	СЕМАНТИКА ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З НАЗВАМИ ТВАРИН В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	29
Радчук Т.Л.	СЕМАНТИКА ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З НАЗВАМИ ОДЯГУ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	33
Фіськов В.Г.	ФУНКЦІЯ ПРИЙМЕННИКІВ 把 ТА 被 В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	39
Чайковська Р.Г.	МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ *ВІРНІСТЬ* В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	42

ЛІНГВІСТИКА ТЕКСТУ

Безкоровайний М.А.	ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЕКСПРЕСІЇ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	48

ТЕРМІНОЗНАВСТВО

Левізорик Н.О.	СТРУКТУРНО-ТЕМАТИЧНІ ТА ЕТИМОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ НУТРИЦІОЛОГІЇ	53

Сапожко М.О.	ЕТИМОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОРСЬКОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ	61

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Гаврильчик Н.В.	ВЛАСНІ НАЗВИ ТА СПОСОБИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ В ДИТЯЧІЙ ПОВІСТІ А.БРЕДЛІ «СОЛОДЕНЬКЕ НА ДЕНЦІ ПИРОГА»	65

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Поліщук М.В.	НАУКОВИЙ ДИСКУРС АМЕРИКАНІСТИКИ США XX-го СТОЛІТТЯ	69
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ		73

4. Борисенко О. А. Lecture Notes on Contrastive Lexicology: Курс лекцій для перекладацьких від-нь вищ. навч. закл. К.: МАУП, 2005. 80 с.
5. Введенская Л. А., Колесников Н. П. Этимология: учебное пособие. СПб.: Питер, 2004. 221 с.
6. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Посібник для перекладацьких відділень вузів. Вінниця: Нова Книга, 2003. 160 с.
7. Трубачев О. Н. Труды по этимологии: Слово. История. Культура. Т. 1. М.: Языки славянской культуры, 2004. 800 с.

Матвійчук Л.М.
Рівненський державний гуманітарний університет

ЗАСОБИ АНГЛОМОВНОЇ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ *КОРОНАВІРУС* В ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ

Анотація. У статті досліджено поняття концепту і розглянуто різні підходи до його вивчення. Зокрема розглянуто концепт *КОРОНАВІРУС* та засоби його номінації у сучасних англомовних текстах публіцистичного стилю. Номінація здійснюється за допомогою прямого називання концепту номінативними засобами, що включають лексему *coronavirus*, похідні, утворені на їх основі словосполучення та контекстуальні синоніми.

Ключові слова: концепт, вербалізація, номінативне поле, лексема.

Summary. The article outlines the notion of the concept and considers different approaches to its study. In particular, the concept of *CORONAVIRUS* and the means of its nomination in modern English-language publicist texts are considered. Nomination is carried out by directly naming the concept by nominative means, including the lexeme *coronavirus*, derivatives, phrases formed on their basis and contextual synonyms.

Key words: concept, verbalization, nominative field, lexeme.

Мета цієї роботи полягає у вивченні засобів мовного вираження концепту *КОРОНАВІРУС* в англомовних публіцистичних текстах. Звідси випливають наступні завдання: уточнити поняття концепту, проаналізувати різні підходи до його дослідження, проаналізувати різні засоби вербалізації концепту в англомовних текстах.

Актуальність теми полягає у відсутності достатньої кількості проведених досліджень концепту *КОРОНАВІРУС* і засобів його

вербалізації, а також у зростаючому інтересі як професіоналів і науковців, так і неосвічених людей, масштабності проблеми, загальновідомості, злободенності, новизні. Дослідженням поняття концепту займалися такі науковці, як І.В. Гарбера, М.П. Кочерган, Е.С. Кубрякова, Д.С. Лихачов, З.Д. Попова, Й.А. Стернін, В.Д. Ужченко.

Одним з найцікавіших об'єктів лінгвістичних досліджень на сьогодні є вербальна інтерпретація навколишнього світу в свідомості носіїв певної мови та культури. Дійсність сприймається людиною за допомогою різноманітних концептів, які є ключовими елементами процесу передачі інформації про світ, продуктами мисленнєвої діяльності.

Однозначного визначення, яке чітко й коротко могло б розкрити основний зміст поняття концепту, наразі в сучасній лінгвістиці не існує. Розрізняють декілька видів концептів, зокрема культурні, філософські, ментальні (знання, розум, пам'ять, уявлення, свідомість), соціально-політичні.

Концепт вважається основним семантичним поняттям у когнітивній лінгвістиці. Деякі мовознавці розуміють його як цілісне уявлення про певний об'єкт, когнітивний прообраз, ідею поняття. Концепту притаманна двоїста сутність — психічна, яка характеризується наявністю ідеального прообразу, який включає в себе культурно зумовлене уявлення про навколишній світ, та мовна, підтвердженню чого є існування в мові найменування концепту (Кочерган, 2010, с. 152).

Концепти і концептуальні структури іноді прирівнюють до ментальних репрезентацій, які відображають їхній зміст. Представлені у свідомості концепти не є чіткими, не мають зафіксованих границь, через що існує можливість їх різнобічної об'єктивації, тобто вербалізації за допомогою різноманітних словесних форм (Кубрякова, 2007, с. 13).

Д.С. Лихачов вважає концепт "алгебраїчним" вираженням значення, яке люди застосовують в письмі та усному мовленні. Концепти виникають не безпосередньо із значення слів, а є результатами зіткнення значень слів з особистим і народним досвідом. Тому, чим багатший культурний, національний, класовий, професіональний, сімейний і особистий досвід індивідуума, тим багатшою є потенція концептів і ширшою концептосфера (сукупність концептів як однієї людини, так і всієї мови, колективу, нації) його словникового запасу (Лихачев, 1997, с. 150-152).

У розумінні українського мовознавця В.Д. Ужченко концепт являє собою "практично невичерпний комплекс культурно зумовлених уявлень про предмет, явище чи ознаку в певній культурі", "багатомірне

й багатовимірне культурно значуще соціопсихічне утворення в колективній свідомості певної мовної спільноти" (Ужченко, 2005, с. 238).

Вербалізація є вираженням, репрезентацією концептів за допомогою мовних засобів. При цьому, концепт необов'язково повинен мати зв'язок зі словом чи іншими мовними засобами вербалізації. Також, далеко не всі концепти чи їхні окремі смислові частини потребують вербалізації засобами мовної репрезентації (Попова, 2010, с. 55).

Згідно з даними досліджень, в мовному акті вербалізується лише комунікативно-релевантна частина концепту. Наявність вербалізації пояснюється суто комунікативними причинами і не впливає на реальність існування концепту як мисленнєвої одиниці у свідомості людини. "У свідомості існує велика кількість невербалізованих концептів. Значна частина концептів індивідуальної свідомості взагалі не може вербалізуватися" (Попова, 2010, с. 14-15).

Одні концепти мають широке номінативне поле, тобто можуть вербалізуватися шляхом застосування багатьох системних засобів позначення концепту та його ознак. Такі концепти є найбільш комунікативно-релевантними. Інші ж мають обмежене номінативне поле, тобто не мають синонімічних рядів. Такі концепти є комунікативно-малорелевантними для широкого кола осіб і відтворюють зазвичай вузькоспеціальні, конкретні поняття. В концептів третьої категорії немає номінативного поля. Вони можуть мати лише "суб'єктивні, оказіональні номінації, опис окремих ознак концептів, індивідуально-авторські, непрямі номінації, але без назви всього концепту" (Попова, 2010, с. 47).

Концепти вербалізуються не лише за допомогою лексем, але й широким колом інших одиниць мовлення. Вони можуть виконувати функції одиниць мислення, не знаходячи виходу в мову й комунікацію, адже не всі з них можуть обговорюватися з іншими людьми. За необхідності вони можуть бути вербалізованими за допомогою оказіональних мовних засобів, або описані словесно, без вживання самої назви концепту (Попова, 2010, с. 54-55).

Згідно з дослідженнями І.В. Гарбери, основними одиницями вираження є слово (лексична об'єктивація), словосполучення (синтаксична об'єктивація) та стійкі вислови (фразеологічна об'єктивація) (Гарбера, 2015, с. 83).

Концепти прийнято поділяти на дві взаємопов'язані категорії — лексично і граматично виражені. Лексичні концепти можуть виражатися як однією лексемою, так і поєднанням кількох лексем чи клішованими виразами.

Підсумовуючи дані таких популярних англомовних словників, як Cambridge Dictionary, Collins Dictionary, Macmillan Dictionary, стає

зрозуміло, що під наведеною лексемою розуміють: зазвичай безпечний для життя людини тип вірусу, який в деяких випадках може викликати серйозні інфекції, що призводять до важкого стану здоров'я або смерті; підвид вірусу сімейства РНК-вірусів, що викликає захворювання птахів, ссавців і людей; інфекційне захворювання, викликане певним видом коронавірусу; тип вірусу, що може викликати застуду, ГРВІ, COVID-19, пневмонію та інші захворювання; поширений спосіб позначення захворювання COVID-19.

Лексеми *coronavirus, Covid* або словосполучення з їхньою участю, що слугують для позначення захворювання на коронавірус або явищ, пов'язаних з досліджуваним концептом, зустрічаються в публіцистичних текстах найчастіше. Матеріалом для здійснення аналізу засобів вербалізації концепту *КОРОНАВІРУС* в публіцистичних текстах слугували англомовні статті популярних періодичних видань BBC, The New York Times, The Economist, присвячені пандемії коронавірусу.

Лексема coronavirus за морфологічною будовою є складним словом, адже утворилася в результаті злиття двох основ: *corona* + *virus*, а за граматичними функціями може виступати іменником: *The new coronavirus could have a lasting impact on global supply chains* (The Economist), а також прикметником: *The coronavirus cruise: on board the Diamond Princess* (The Economist). Сама назва пояснюється формою поверхні вірусної частки, що нагадує корону.

Назви *COVID-19* та *SARS-CoV-2* за будовою є скороченнями, що є характерним для текстів англомовних публіцистичних видань, мережевих, електронних та онлайнових ЗМІ, адже вони значно прискорюють процес комунікації: *COVID-19 — coronavirus disease 2019, SARS-CoV-2 — Severe Acute Respiratory Syndrome Coronavirus 2.* Скорочують й інші поняття, пов'язані з цим концептом: *PCR/P.C.R. test, AY.4.2, mRNA vaccine, Pfizer-BioNTech.*

У таких варіантах позначення хвороби, як *the virus, the infection, the disease*, які є контекстуальними лексичними синонімами, відбувається компресія їхнього семантичного змісту, яка досягається за допомогою означеного артиклю the:

So it's an effective way of understanding whether the virus is spreading further or actually the lockdown and containment strategies we are all adopting is having the desired effect (BBC).

He pointed out that it currently took a number of days to establish whether one person has the disease… (BBC).

Концепт *КОРОНАВІРУС* має обмежене номінативне поле, адже позначає більш конкретне вузько-спеціалізоване поняття та не має великої кількості синонімічних рядів, зафіксованих в словниках.

Для об'єктивації концепту *КОРОНАВІРУС* в текстах публіцистичного стилю іноді використовують слова або словосполучення без загальноприйнятого значення, що не наводяться в словниках для його позначення, проте в певному контексті можуть слугувати засобами вербалізації наведеного концепту: *very serious illness, severe illness, a new virus.* В цих випадках, які зустрічаються значно рідше, концепт описується словесно, без вживання його прямого конкретного найменування:

UK research suggests boosters should provide good protection against severe illness (BBC).

У деяких випадках лексеми Covid, coronavirus або інші конкретні назви виступають головним компонентом, маючи узгоджений ад'єктив, який вказує на певну ознаку:

In June, the UK's Recovery trial found the first drug - a steroid called dexamethasone - that could save the lives of people with severe Covid (BBC).

A sizable number of patients remain infected with the deadlier Delta variant (The New York Times).

З описом феномену коронавірусу також пов'язані такі явища, як пандемія, вакцинація, тестування на виявлення наявності хвороби, карантин, карантинні обмеження та ін. Такі явища часто зустрічаються в статтях англомовних інтернет-ЗМІ та вербалізуються за допомогою слів або словосполучень: *coronavirus pandemic, the pandemic, the outbreak, Coronavirus positivity rates, COVID-19 reproduction number, positive cases, R number, positive/negative Covid test, rapid antigen test, take-home test, lateral flow test, Covid vaccine, Covid vaccination, the shot, the vaccinated, vaccine passport system, vaccination status, (Covid) booster, Moderna mRNA vaccine, Pfizer-BioNTech vaccine, antibodies, quarantine, Covid-19 isolation, isolation period, self-isolation rules, restrictions, social distancing measures, a mask mandate, remote-working, stay-at-home order.* З описом феномену коронавірусу також пов'язані коронавірусні штами, як "Дельта" *(Delta, the Delta variant, the variant of concern, Delta plus, Delta-driven wave)*, "Омікрон" *(Omicron, the Omicron variant, a variant of concern, the heavily mutated Omicron variant, the new highly spreadable variant Omicron, an Omicron-dominated world).* Вербалізація цього явища проявилася і в створенні фраз, як-от *wash your hands, stay at home, quarantine and chill* та ін.

Отже, з наведених в роботі матеріалів робимо висновок, що концепт є одиницею людської свідомості, результатом пізнавальної діяльності людини і суспільства. Вербалізація концепту є його вираженням за допомогою різноманітних мовних засобів. Під лексемою coronavirus здебільшого розуміють тип вірусу, що викликає захворювання птахів, ссавців і людей, яке може супроводжуватися застудою, ГРВІ, пневмонією тощо. Наведена лексема використовується

для позначення суспільного явища, ситуації або певного періоду, має обмежене номінативне поле, адже позначає конкретне вузько-спеціалізоване поняття. Номінація цього концепту здійснюється за допомогою прямого називання концепту номінативними засобами, що включають лексему coronavirus, похідні, утворені на їх основі словосполучення та контекстуальні лексичні синоніми. Перспектива подальших досліджень полягає у поглибленому вивченні засобів вербалізації вищевказаного концепту та інших пов'язаних понять.

Список використаних джерел

1. Гарбера І.В. (2015). *Ареальна фразеологія як засіб вербальної об'єктивації концепту. Українське мовознавство.* Міжвідомчий науковий збірник. Київ: 45, 1, 81-87.
2. Кочерган М.П. (2010). *Загальне мовознавство*. Київ: Видавничий центр "Академія".
3. Кубрякова Е.С., Демьянков В.З. (2007). *К проблеме ментальных репрезентаций. Вопросы когнитивной лингвистики.* Москва: Институт языкознания; Тамбов: Тамбовский гос. университет им. Г.Р. Державина, 4, 8-16.
4. Лихачев Д.С. (1997). *Концептосфера русского языка. Русская словесность. От теории словесности к структуре текста. Антология.* Москва: Academia, 280-287.
5. Попова З.Д., Стернин И.А. (2010). *Когнитивная лингвистика.* Москва: АСТ: Восток – Запад.
6. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. (2005). *Фразеологія сучасної української мови.* Луганськ: Альма-матер.
7. BBC: British Broadcasting Corporation. Available at: https://www.bbc.com/
8. Cambridge Dictionary Online. Available at: http://dictionary.cambridge.org/dictionary
9. Collins Online Dictionary. Available at: https://www.collinsdictionary. com/
10. Macmillan Dictionary. Available at: https://www.macmillandictionary.com/
11. The Economist. Available at: https://www.economist.com/
12. The New York Times. Available at: https://www.nytimes.com/

Наукове видання

STUDIA PHILOLOGICA

Збірник

студентських наукових праць

ВИПУСК 6

The Collection

of Students' Scientific Works

ISSUE 6

Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Друк ризографічний.
Гарнітура Century Schoolbook.
Ум. др. арк. 4. Наклад 100.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, 33000, вул. Ст. Бандери, 12
тел.: (0362) 26-48-83

Друк: "ПараГраф+"
м. Рівне, 33000, вул. Гетьмана Мазепи, 6/8
тел.: (0362) 26-49-27